

Kulturdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Remissvar över betänkandet "En moderniserad radio- och TV-lag" (SOU 2019:39).

KBs remissyttrande begränsas till de delar som berör KB, vilket är förslaget om ändring i lag (1991:1599) med föreskrifter med tryckfrihetens och yttrandefrihetsgrundlagens område.

KB avstyrker förslaget i den del det kommer att påverka pliktleveranser till KB.

Det som i förslaget definieras som beställ- radio är idag leveranspliktigt enligt lag om leveransplikt av elektroniska dokument. Genom att en skyldighet att spela in beställ-radio införs, kommer, i den utsträckning sådan inspelning görs på band, också lag om pliktleveranser av dokument att bli tillämpligt på samma material. Detta medför att olika regler för pliktleveranser för olika beställ-radioprogram kommer gälla. Reglerna framstår ologiska och svårtillämpliga. Förslaget medför ökade kostnader för pliktleverantörer och för KB.

Pliktlagstiftningen står inte på egna ben utan vilar annan lagstiftning. Leveransplikten enligt lag (1993:1392) om pliktleveranser av dokument (pliktlagen) vilar på tryckfrihetsförordningen och lag (1991:1599) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens område (föreskriftslagen) som i sin tur, i delar, vilar på radio- och tv lagen (2010:696). Leveransplikten enligt lag (2012:492) om leveransplikt av elektroniskt material (e- pliktlagen) vilar på Yttrandefrihetsgrundlagen (1991:1469) YGL.

Ändringar i någon av nämnda lagar påverkar leveransplikten. Någon konsekvensutredning av hur förändringar i dessa lagar påverkar leveransplikten brukar inte göras. Så har inte heller gjorts med de föreslagna lagändringarna.

Den föreslagna lagändringen kommer så som KB förstår det få följande konsekvenser för pliktleveranserna.

I 2 § lag (1993:1392) om pliktexemplar av dokument definieras dokument som ett föremål som lagrar information för läsning, avlyssning eller visning. Dokument ska vara fysiskt avskiljbara och kunna förflyttas (prop. 1993/94 10 s. 17).

Enligt 18 § pliktlagen ska av ljudradio- och televisionsprogram, som ska spelas in enligt 5 kap. 3 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden, pliktexemplar lämnas i form av en sådan inspelning av programmet som ska göras enligt bestämmelsen.

Av dessa ska ljudradio- och televisionsprogram, som svenskt programföretag får sända med stöd av tillstånd enligt 4 kap. 3 § och 11 kap. 1 § radio- och TV-lagen (2010:696) eller som genom satellitsändning som utgår från Sverige förmedlas till allmänheten från svenskt programföretag, ett pliktexemplar lämnas av varje sändning.

Av andra ljudradio- och televisionsprogram än som avses i andra stycket ska ett pliktexemplar lämnas av varje sändning som ägt rum under högst fyra veckor per kalenderår. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får besluta för vilka veckor som pliktexemplar ska lämnas.

5 kap 3 Lag (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden, i dess föreslagna lydelse, anger att den som sänder program till allmänheten, tillhandahåller beställradio som omfattas av radio och TV-lagen (2010:696) eller beställ-tv ska ombesörja att varje program som sänds eller tillhandahålls spelas in.

Utredningen föreslår att beställ-radio omfattas av delar av Radio och TV lagen. Enligt 14 kap 8§ och 15 kap 11 § gäller demokrati-paragrafen, 14:1 reglerna om otillåtet gynnande 14:2 samt reglerna om sponsring (15:8-10) även beställ-radio.

Något tillstånd kommer inte att krävas för att sända beställ-radio det räcker med anmälan till Myndigheten för press radio och TV. 2 kap 2 § radio- och tvlagen i dess föreslagna lydelse.

KBs slutsats är därför att beställ-radio ska pliktlevereras enligt 18 § 3 st. och 4 s.t pliktlagen d.v.s. högst fyra per veckor efter urval om programmen spelas in på dokument.

Den föreslagna definitionen av beställradio i radio- och tvlagen sammanfaller med definitionen av vad som är elektroniskt material och leveranspliktigt enligt e-pliktslagen.

Beställradio definieras enligt radio- och tvlagen som en tjänst där en leverantör av medietjänster i informations-, underhållnings- eller utbildningssyfte tillhandahåller allmänheten ljudradioprogram med hjälp av elektroniska kommunikationsnät a) på begäran av användaren, och b) vid en tidpunkt som användaren väljer.

Elektroniskt material (d.v.s. en avgränsad enhet av en elektronisk upptagning med text, ljud eller bild som har ett på förhandbestämt innehåll som är avsett att presenteras vid varje användning) som överförs via nätverk ur en databas till allmänheten och tillhandahålls av en redaktion för ett program, och vars innehåll kan ändras endast av den som driver verksamheten och överföringen sker på särskild begäran är leveranspliktig.

Beställradio som finansieras med public service-avgift enligt lagen (2018:1893) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst är då leveranspliktig både enligt lag om pliktleverans av dokument och lag om pliktleverans av elektroniskt material.

Lag om leveransplikt av elektroniskt material är dock subsidiär i förhållande till lag om pliktexemplar av dokument; e-plikt föreligger inte enl. 8 § 2p för elektroniskt material som har samma eller i allt väsentligt samma innehåll som något som ska lämnas enligt lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument.

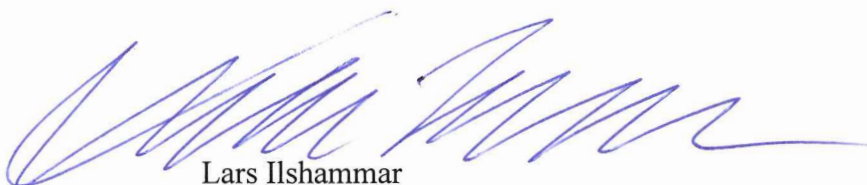
Sammanfattningsvis kan då konstateras att vissa beställradioprogram ska levereras som dokument enligt pliktlagen medan andra beställradioprogram ska levereras som elektroniskt material enligt e-pliktslagen. Den här ordningen framstår som ologisk och svårbegriplig.

I sammanhanget kan nämnas att sådana referensinspelningar som ska göras enligt föreskriftslagen normalt inte görs på band utan program framställs och lagras digitalt på servrar. Eftersom några dokument i pliktlagens mening inte upprättas finns enligt lagens ordalydelse ingen

leveransplikt för radio och tv-program som omfattas av föreskriftslagen.

Den här frågan om leveransplikt av beställradio (och beställ-tv för den delen där samma problem redan finns) visar på problemet med två pliktlagstiftningar och att leveransplikten är formatberoende.

Regeringen har 2019-11-14 beslutat att en särskild utredare ska göra översyn av regelverket för pliktleverans och hantering av annat material vid Kungl. Biblioteket. (Dir 2019:84). Förhoppningsvis kommer den här frågan att behandlas inom ramen för utredningen.

Lars Ilshammar
Biträdande riksbibliotekarie

Beredning och föredragning av ärendet har
gjorts av verksjuristen Mats Niklasson

I beredningen har också avdelningschefen Eva-Lis Green och enhetschefen Torsten Johansson deltagit.